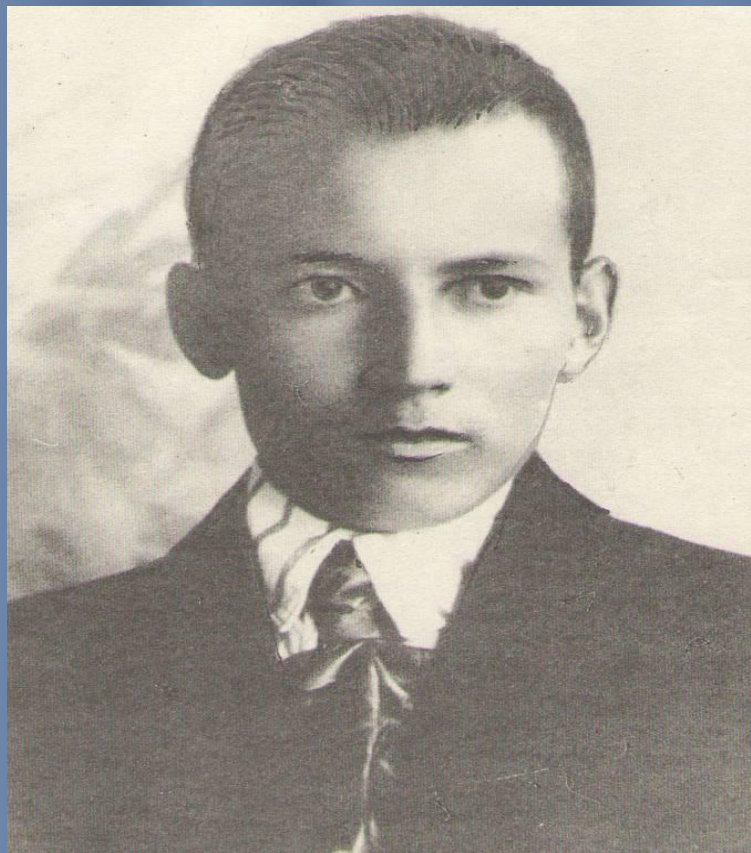

Тукай - халык бапасы, аны халык үстөргөн.

Габдулла Тукай
(1886 - 1913)

И туган тел! Синдә булган
Иң элек кыйлган догам:
Ярыкагыл, дин, үзем һәм
Әткәм-әнкәмне, тодам!

Табдулла Туккай

Шигъри табышмак:

- Жэй көне. Эссе һава мин суда койнам, йөзәм;
Чәчрәтәм, уйныйм, чумам, башым белән суны сөзәм.
- Әйт әле, Күбәләк, сөйләшик бергәләп:
Бу кадәр күп очып армыйсың син ничек?
- Күптән түгел безнең тәрәзә капкачын
Оя итте минем сөйгән Карлыгачым.
- - Әйдәле, Акбай! өйрән син, арт аягың берлә тор;
Аума, аума! туп-туры тор, төз утыр, яхшы утыр!

“Исемдә
калганнар”
автобиографик
хикәясенен
беренче бите.

مقدمه.

بو « ايسمده قالغانلار » نى يازوومە باشلىچە
سبب بىر نېچە ناشرارنىڭ مېنىدىن تىرجمە ھالىنى يازوب
بېرىگە اوتتولۇرى بولدى.

مېن آلارقە توغانمىدىن آلوب، حاضرگى بەشمە
قىرگى تىرجمە ھالىنى قىسقەغىنە رەۋىشە يازوب بېرى
نىنى ايدىل قولىمە فلم آلقان اېسىم، ئەللە نېچكە موز
اوزونقە كېتىدى.

مېنىم ھەممە (اوقۇچىلار كوررلر) شاقىنى يەمسەن،
شاقىنى قارانغى، شوتك بىلەن بىرگە قىزغىنە اوتكان بولغانغە،
يازا باشلاغىچە ايسمده قالغانلارنىڭ ھەممەسن يازاسم
كېلىدى.

شوتلقدىن، اورالسكى گە كېلۇب جېتىكەنە قىر
كېھردىكم ھاللر ايدىل، آندىن سوڭك حاضر دوشى سطرلارنى
يازوب اوطرغان ۋەقە قىرگى باشمە كېلىگانلارنى
اېكىسەن ايكى رسالە ايتوب چقارغە مەقول كورلدى.

ع. توقاي.

۲۹ نچى سېنتەبىر. ۱۹۰۹ نچى يىل.

**Габдулла Тукай 1886 елның 26 апрелендә Казан губернасы
Мәңгәр волосте Кушлавич авылында Мөхәммәтгариф исемле
мулла гаиләсендә дөньяга килә.**

Әтисе Мөхәммәтгариф исемле Кушлавич авылында
мулла булып торган.

Әнисе Өчиле авылы Зиннәтулла хәзрәтнең Мәмдүдә
исемле кызы.

- **Әти - әни назы һәм иркәләве озакка сузылмаган.**
- **1886 елның 29 августында әтисе үлә. Әнисе аны Шәрифә исемле карчыкка вакытлыча асрарга калдырып, үзе Сасна исемле авылның мулласына кияүгә чыккан.**
- **1890 елның 18 гыйнварында әнисе вафат булган. Шулай итеп Габдулла дүрт яше дә тулмаган килеш ятим, яклаучысыз, терәксез калган.**

Баштан Габдулла Зиннәтулла бабасының
зур гаиләсе белән Өчиле авылында яши.

“Исемдә калганнар” дигән истәлегендә Тукай болай яза:

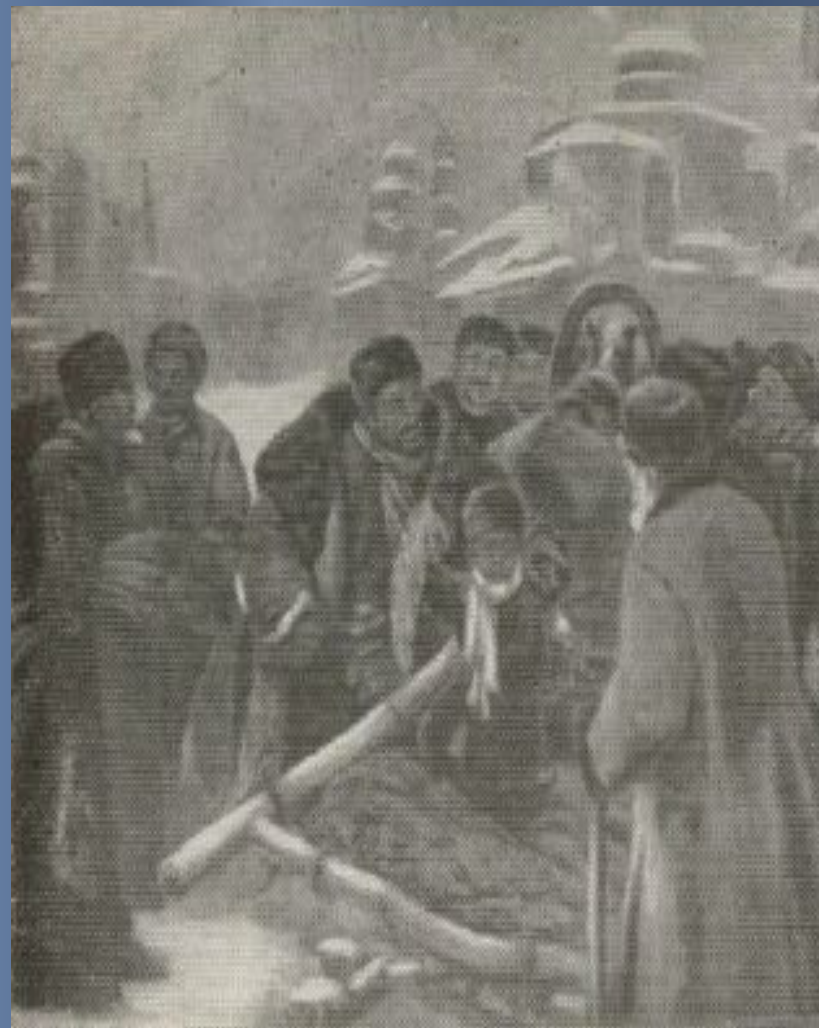
“ Үги әбиненң алты күгәрченнәре эчендә мин бер чәүкә булганга,
мине еласам юатучы, иркәләним дисәм, сөюче, ашыйсым, эчәсем
килсә, кызганучы бер дә булмаган, мине эткәннәр дә төрткәннәр...”

**Зиннәтулла бабасы
өендә яшәү
Габдуллага рәхәт
булмый. Монда
ятимне бары Сажидә
апасы яраткан.**

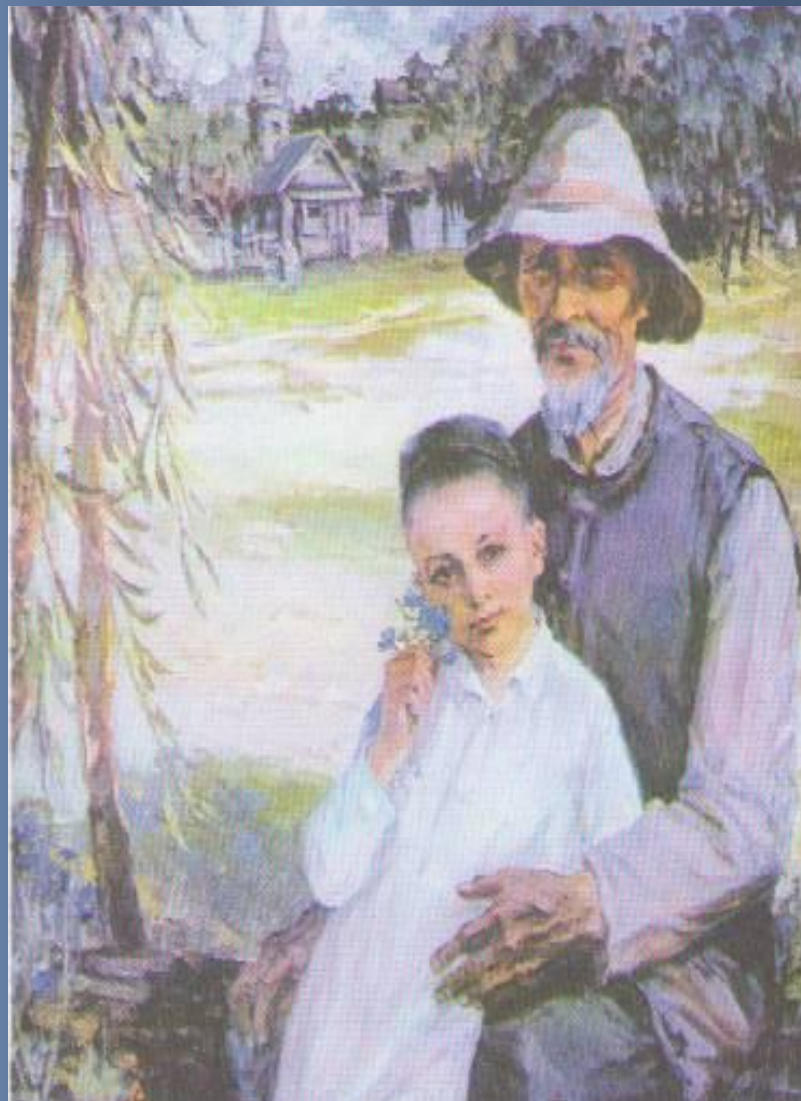
Казан малайны шаулап
каршы алган. Ямщик
Казанга килеп житкәч,
Печән базарында: “Асрауга
бала бирәм, кем ала?”- дип
кычкырып йөргәндә, халык
арасыннан бер кеше чыгып
малайны “уллыкка” алган.

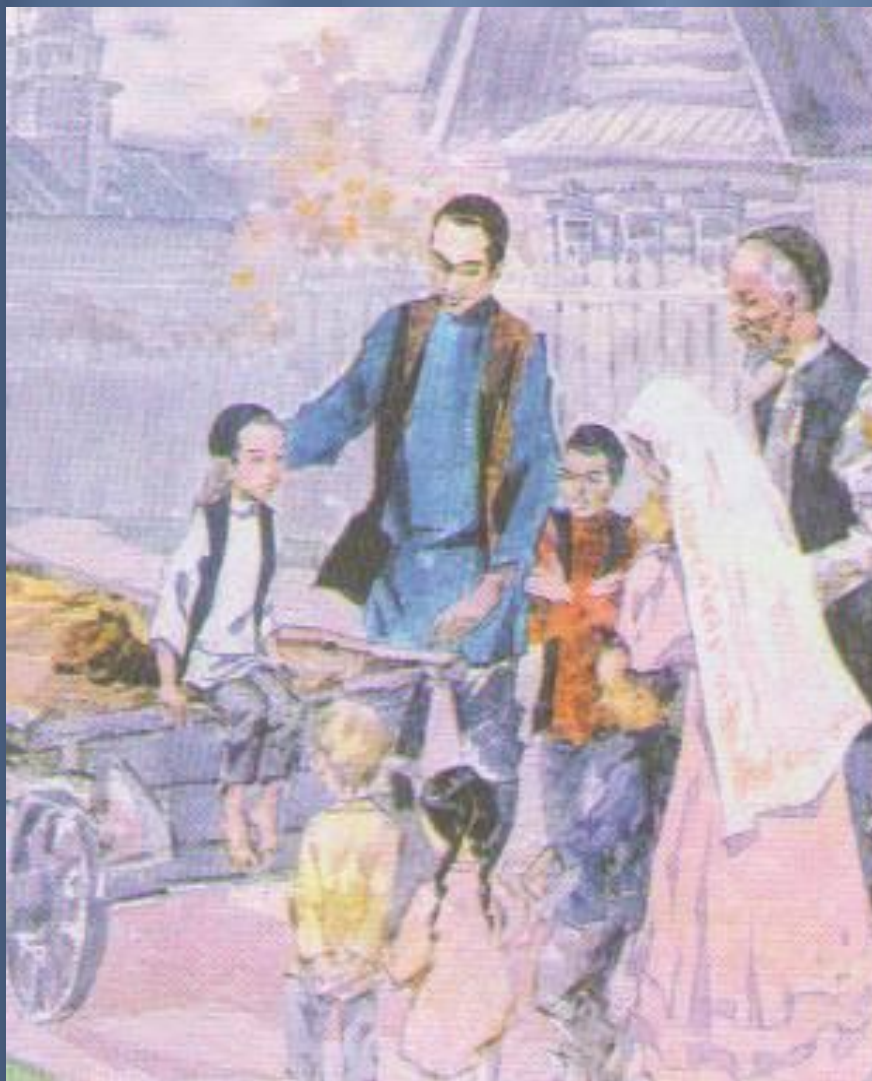

Казан шәһәрәндә
һөнәрчеләр –
Мәхәммәтгали
абзый белән
Газизә апа
“артык” баланы
үз гаиләләренә
сыендыра. Нәни
Габдулла бу
мәрхәмәтле
кешеләрне
беркайчан да
онытмаячак.

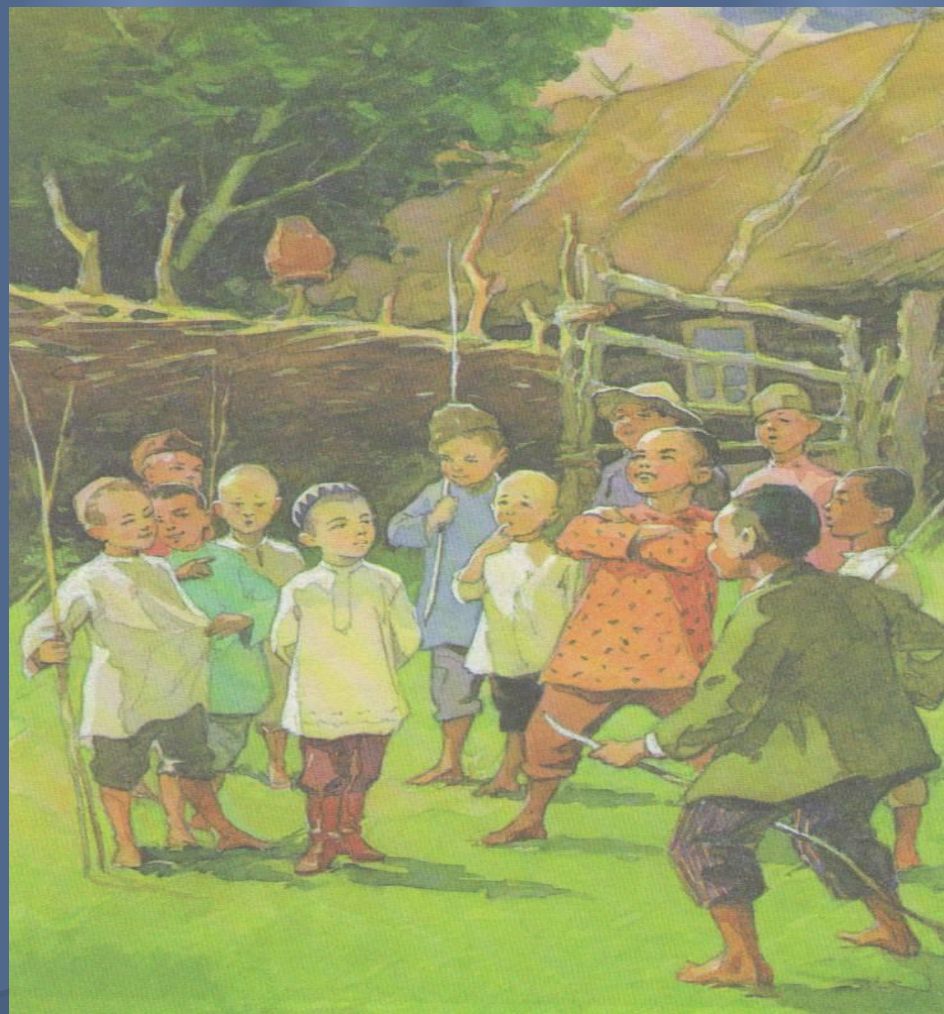
Бердәнбер бабасы
Зиннәтулла
Габдулланы Өчиле
авылына үз
йортына алган.

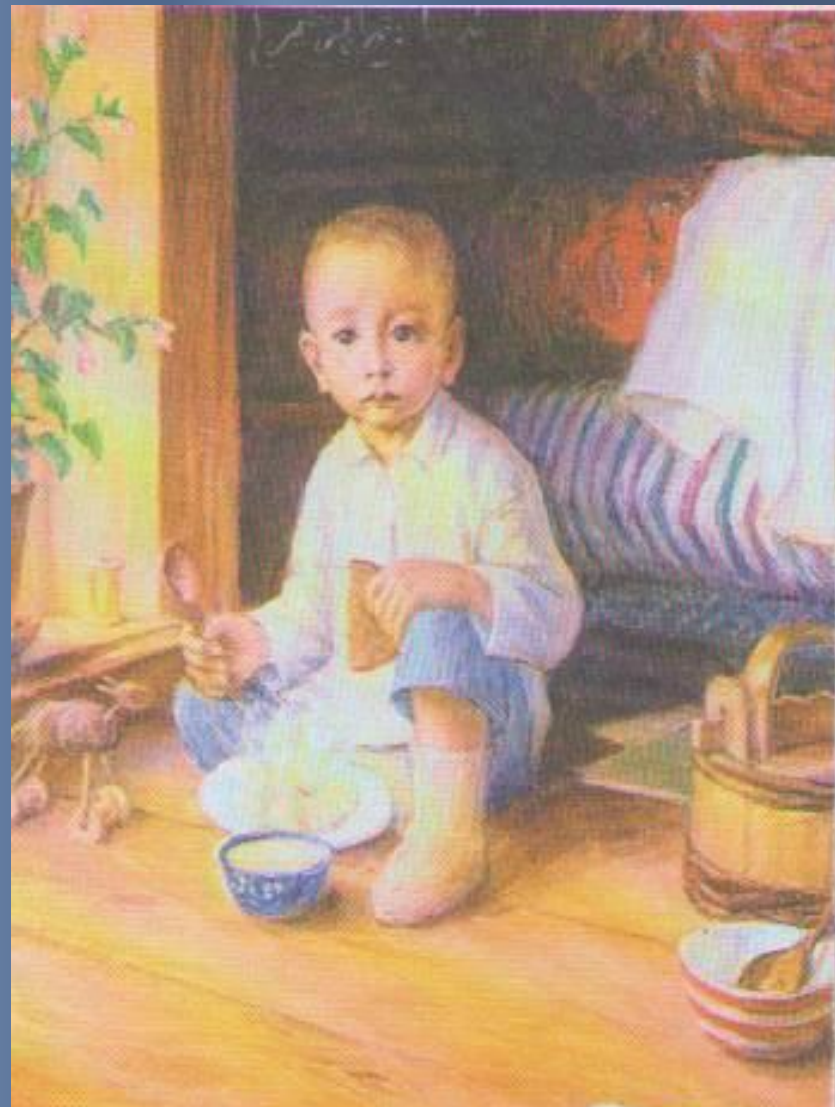

**Казаннан соң
Габдулла Кырлай
авылында яшәгән.
1892 елның жәендә
аны Сәгъди абзый
гаиләсе уллыкка
алган.**

Кырлай малайлары нәни Габдуллага бик гажәпләнеп карап торалар.

“Бездә катык, сөт,
ипи күп, теләгәнчә
ашарсың,” - дигән
Сәгъди абзый
малайны
Кырлайга алып
кайтканда.

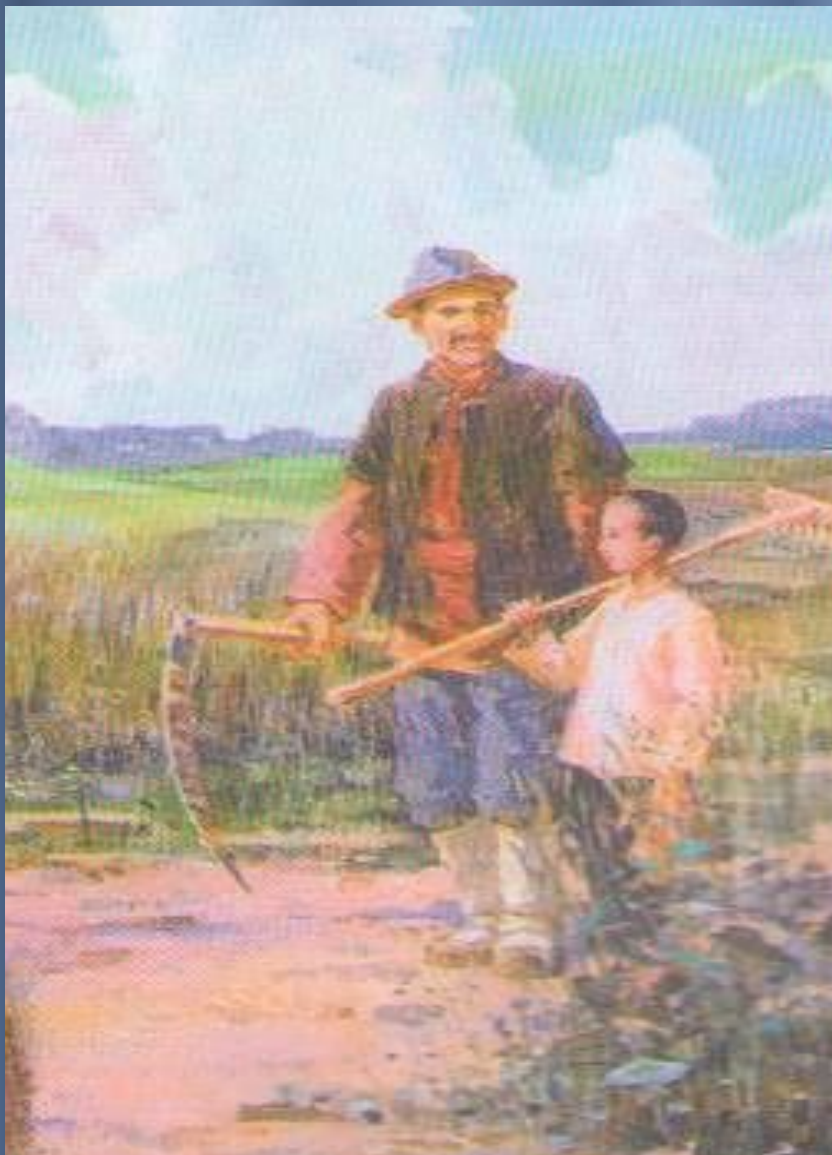

Кырлайда Сэгъди абзый йорты. Тукай монда
1892 елның жәеннән 1894 елның көзенә кадәр яши.

Кырлайда Фэтхерахман хэзрэт йорты. Нәни Габдулла шушы йортта абыстайдан сабак ала башлый.

**Кырлай авылы
табигате һәм Сәгъди
абзый гаиләсендә
алган тәрбия
шагыйрь Тукайның
шигырь-әкиятләренә
тәэсир иткән.**

Шүрәле.

**Нәкъ Казан артында бардыр бер
авыл - Кырлай диләр;
Жырлаганда көй өчен “тавыклары
жырлай” диләр.**

**Гәрчә анда тумасам да, мин берәз
торган идем;**

**Жирне әз-мәз тырмалап, чәчкән
идем, урган идем.**

**Ул авылның,-һич онытмыйм,-һәр
ягы урман иде;**

**Ул болын, яшел үләннәр хәтфәдән
юрган иде.**

**Зурмы? – дисән, зур түгелдер, бу
авыл бик кечкенә;**

**Халкының эчкән суы бик кечкенә
инеш кенә.**

1895 елда Габдулла Жаекка, Уральск шәһәренә әтисе ягыннан туган Газизә апасы һәм аның ире Галиәсгар жизнәсе янына күчеп килә.

Уральск шәһәрәндә
нәни Апуш акыллы,
тәртипле шәкерт
Габдулла Тукаев
булып танылган.

Нибары 27 елга жыелган кыска гомер. Кыскалыгын кыска да бит, ләкин шул ук вакыт аралагында бөтен бер олуг татар дөнъясы аны үзенек мәңгелек углы итеп таныган.

مقدمه.

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم
بسم الله الرحمن الرحيم

بسم الله الرحمن الرحيم

عبدالله الفندي توفاييف

- Эшләде:

58 нче урта гомуми белем бирү мәктәбенен

I квалификацион категорияле

татар теле һәм әдәбияты укытучысы

Арсентьева Вера Ивановна